

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

แบบฉบับอันยอดเยี่ยม

ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นแบบฉบับได้เป็นอย่างดี ไม่มีแบบฉบับใดจะเสมอเหมือนทั้งทางเหตุและทางผล เป็นธรรมชาติที่ยอดเยี่ยมด้วยกันทั้งนั้น เพราะผู้เป็นต้นของศาสนาก็คือพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นแบบฉบับทุกอย่างแล้วสำหรับสัตว์โลกทั้งหลายจะพึงยึดถือเป็นหลักใจและข้อปฏิบัติเต็มกำลังความสามารถของตน ไม่มีผิดพลาดคลาดเคลื่อนแต่อย่างใด

พูดถึงเรื่องความอุตสาหะพยายาม ความอดทน ความขวนขวายทุกด้าน ความตะเกียกตะกาย ความเป็นนักต่อสู้ ความเป็นนักปกครองพระองค์และพระสงฆ์สาวกทั้งหลาย เหล่านี้เยี่ยมทุกอย่าง ไม่มีผู้ใดจะสามารถทำได้เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าของเรา เพียรก็เพียรจนสำเร็จ อดทนจนถึงสลบไสลในบางครั้งก็ยังไม่ลดละความพากเพียร ทรงสามารถทุกสิ่งทุกอย่างจนสามารถรู้แจ้งแทงตลอดในอเนกธรรมทั้งหลาย ซึ่งมีอยู่ในโลกนี้ และเป็นสิ่งที่โลกจะพึงรู้เห็นตามพระองค์ได้ไม่สุดวิสัย ตามภูมิของตนที่จะพึงรู้พึงเห็นได้ เนื่องจากการปฏิบัติได้

เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นพอเหมาะสมแล้วกับสัตว์โลกซึ่งมีหลายคณะด้วยกัน ท่านเรียกว่าพุทธบริษัท คือ ภิกษุ ภิกษุณี เดียวนี้ท่านเอาสามเณรเข้าแทน อุบาสก อุบาสิกา นี่คือผู้จะสามารถรับพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ คำว่าศาสนาย่อมเป็นผู้เฉลียวฉลาดทั้งอุบายแนะนำสั่งสอน ว่าธรรมะประเภทใดที่สมควรแก่บุคคลจำพวกใด ไม่ทรงสั่งสอนให้นอกเหนือไปจากกำลังความสามารถของพุทธบริษัทหรือสัตว์โลกทั้งหลายจะพึงทำหรือปฏิบัติตามได้และรู้เห็นได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นศาสนาองค์เอกในการที่จะนำอุบายมาแนะนำสั่งสอนโลก

สั่งสอนมนุษย์ก็ประเภทหนึ่ง สั่งสอนภิกษุก็เป็นชั้นหนึ่ง สั่งสอนฆราวาสทั่ว ๆ ไปเป็นอีกชั้นหนึ่ง สั่งสอนฆราวาสผู้มีการประพฤติปฏิบัติเช่นเดียวกับพระสงฆ์ก็สอนเช่นเดียวกัน

กับพระสงฆ์ ตามแต่แห่งธรรมนั้นจะมีหนักเบาอย่างไร สำหรับผู้ปฏิบัติที่รู้เห็นนั้น จะพียงนำมาทูลถวายพระองค์และทูลถามในข้อข้องใจของภูมิจิตภูมิธรรมนั้น ๆ พระองค์จะทรงชี้แจงให้เหมาะสมกับภูมิของผู้นั้นเป็นที่พอใจไม่สงสัย ไม่มีทางผิดพลาด ไม่ว่าจะสั่งสอนมนุษย์ นอกจากมนุษย์แล้วยังทรงสั่งสอนเทวดา นี้ใครเคยเห็นไหมเทวดา นอกจากจะดูฉากเอาความรู้ความเห็นของจอมปราษฎ์ที่ฉลาดเหนือโลกนั้น เข้ามาสู่ความรู้ความเห็นของตนที่เติมไปด้วยมุตรด้วยคุณ คือกิเลสตัณหาอาสวะประเภทมืดบอด ให้เป็นไปตามใจของตนเท่านั้น

ธรรมย่อมมีทั้งภายในภายนอก มีทั้งหยาบทั้งละเอียด สิ่งต่าง ๆ ที่ธรรมเกี่ยวข้องกับที่ธรรมกล่าวถึง ที่พระองค์ท่านนำมาสั่งสอน ก็ย่อมมีทั้งธรรมฝ่ายละเอียด ธรรมส่วนกลาง ธรรมส่วนหยาบ และวัตถุประสงค์ส่วนหยาบ สิ่งอันละเอียด เช่น นามธรรมหรือพวกกายทิพย์ กายเทพ ดังที่เราทั้งหลายได้ยินอยู่เสมอ ได้อ่านเสมอในตำรับตำรา พระสูตรมีความจริงฉันใด พระวินัย พระอภิธรรม มีความจริงเท่าเทียมกัน ไม่มีสูตรใดใน ๓ ปิฎกนั้นจะเป็นธรรมจอมปลอม พอที่จะนำมาสั่งสอนโลกด้วยความจอมปลอมว่า ศาสดาทางด้านนี้เป็นศาสดาจริง ด้านหนึ่งเป็นศาสดาจอมปลอม การอบรมสั่งสอนสัตว์โลกจึงนำทั้งธรรมจริงและธรรมปลอมมาสั่งสอนสัตว์โลกอย่างนั้นไม่มีในพระศาสดาทุก ๆ พระองค์ ตามหลักธรรมมีเช่นนั้น เราจะลงใจก็ควรลงใจได้แล้วกับพระพุทธเจ้า

ควรจะสั่งสอนเทพชั้นใดภูมิใด พระองค์ก็ทรงนำธรรมนั้นไปสั่งสอนตามขั้นตามภูมิของผู้ละเอียดทางด้านของกายและทางด้านจิตใจ เช่นเดียวกับสอนมนุษย์นี้ เพราะธรรมเป็นของกลาง จิตใจนั้นแม้จะเป็นเทพเป็นพรหมเป็นมนุษย์ก็ตามมีความละเอียดหยาบเช่นเดียวกัน เพราะคำว่าจิตนี้เป็นนามธรรม สิ่งสถิตอยู่ได้ในร่างต่าง ๆ แต่ว่าเครื่องมือของเขามันอากั๊พ เช่นอย่างสัตว์เขาไม่สามารถจะทราบได้ว่าบุญบาปเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าจึงไม่ทรงสั่งสอนสัตว์ทั้งหลายที่ไม่ทราบบุญบาปดีชั่วนรกสวรรค์ กิเลสตัณหาอาสวะประเภทต่าง ๆ นั้นเลย เพราะเขาไม่ทราบทั้ง ๆ ที่เขาก็ทำอยู่ทุกวัน แต่ทำด้วยความไม่รู้ ส่วนมนุษย์สามารถที่จะทราบได้ในธรรมแจ้งใด เช่น พระไตรปิฎกนี้มนุษย์สามารถที่จะทราบได้ ผู้หนึ่งไม่สามารถผู้หนึ่งก็สามารถปฏิบัติได้และสามารถทราบได้

เพราะฉะนั้นในพระไตรปิฎกทั้งสามนั้นจึงเป็นธรรมที่สมบูรณ์แบบตามที่พระองค์
ประทานไว้แล้ว ไม่ว่าจะกล่าวเรื่องพระสูตร พระสูตรท่านกล่าวเรื่องอะไรก็เป็นจริงตาม
นั้น พระวินัยก็เหมือนกัน พระอภิธรรมก็เหมือนกัน แต่รวมแล้วต้องเป็นจิตนี้เป็นผู้รับรอง
เป็นผู้จะสัมผัสรับรู้ในสิ่งทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้น อย่างอื่นจะรับรู้ได้ทางหู
ทางตากี่มี แต่ไม่สามารถที่จะรับรู้โดยทางใจเป็นเฉพาะก็มี ใจสามารถที่จะรับทราบสิ่ง
เฉพาะได้นั้นมีมากมายก่ายกอง

นี่ละพระโอวาทของพระพุทธเจ้าแยกตามขั้นตามภูมิเป็นอย่างนี้ จึงเป็นแบบฉบับแก่
โลกได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะแนะนำสั่งสอนในแง่ใด เช่น ท่านพูดถึงเรื่องความพากเพียร
ความอุตสาหะพยายาม ความอดความทน ความประหยัดมัธยัสถ์ ความไม่ลืมนั่นลืมนี่
ความไม่เถลไถล ความมีข้อบังคับ มีธรรมเป็นเครื่องบังคับจิตใจ ให้มีใจเป็นหลักมีใจ
เป็นธรรมดังนี้ ไม่ว่าจะพระหรือฆราวาสนำไปประพฤติปฏิบัติได้ผลได้ประโยชน์ทั้งนั้น
ธรรมนี้เป็นธรรมกลาง ๆ

ความอุตสาหะพยายามทางพระเราก็ให้เน้นหนักลงทางความเพียร เพื่อถอดถอนกิเลสอา
สวะประเภทต่าง ๆ ด้วยความอุตสาหะพยายามของเรา ความอดความทนของเรา สติ
ปัญญาที่ทุ่มเทลงในการค้ำชูเชี้ยจุดคั่นที่จะทำลายกิเลส ซึ่งฝังจมอยู่ภายในจิตใจนี้ให้
แตกกระจายกระจายออกไปโดยลำดับ เพราะอำนาจของสติปัญญาที่ได้อบรมตนอยู่
เสมอด้วยความพากเพียร ความอุตสาหะพยายาม สืบเนื่องต่อกันไม่ขาดวรรคขาดตอน

เป็นฝ่ายฆราวาสก็นำไปประพฤติได้ตามหน้าที่การงาน นอกจากนั้นยังจะทำจิตใจของ
ตนให้สงบ มีแบบมีฉบับมีเหตุมีผลมีหลักมีเกณฑ์อีกด้วย ไม่เป็นคนเถลไถลเร็วร้อนหา
หลักเกณฑ์ไม่ได้ ไม่มีแบบฉบับใดที่จะสมบูรณ์แบบที่โลกจะนำไปประพฤติปฏิบัติ ทั้ง
ทางฆราวาสและทางพระยิ่งกว่าแบบฉบับแห่งพระพุทธศาสนา ที่พระองค์ได้ประทานไว้
แล้วนี้

เฉพาะอย่างยิ่งเราเป็นนักปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอย่างใดนี้เป็นข้อสำคัญมาก
เรามีหน้าที่อันใดเวลานี้ แล้วเราบวชมาเพื่ออะไร ต้องทราบความมุ่งหมายแห่งการบวช
ของตน ในครั้งพุทธกาลท่านบวชมาเพื่อชำระกิเลส สะสางกิเลส ปร่าปรามกิเลส ซึ่ง

เป็นข้าศึกต่อจิตใจตลอดถึงหน้าที่การงาน ภาวชาติสูงต่ำดีชั่วสุขทุกข์ประการใด ๆ นั้น ขึ้นกับเรื่องของกิเลสเรื่องบุญเรื่องบาปนี้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้ขุดค้นลงที่จิตใจ ใจนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก ร่างกายตายไปสลายไป แต่จิตใจไม่ยอมตาย แต่เราไม่อาจทราบได้ถ้าไม่ทราบทางด้านปฏิบัติ นี่พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนอย่างนี้

บวชมาเพื่ออะไร เราบวชมาเพื่อตั้งที่กล่าวมาแล้วนี้ หน้าที่การงานของสมณะคือของนักบวชคืออะไร ในครั้งพุทธกาลหน้าที่การงานของท่านก็คือการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่คืองานของพระผู้ตั้งใจจะถอดถอนกิเลส เพราะความเห็นภัยในวัฏสงสาร ต้องเป็นผู้สร้างสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ความอดสู้อภัยพยายามทุกด้านขึ้นให้มีกำลังพร้อม ๆ กันไปโดยลำดับ ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อได้รับการบำรุงรักษาอยู่เสมอ ย่อมมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นเรื่อย ๆ นี่จิตของเราทำไมจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นไม่ได้เมื่อมีการบำรุงรักษาอยู่โดยชอบธรรม ต้องเป็นจิตที่มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปได้

จิตพระพุทธเจ้าก็ดี จิตของสาวกทั้งหลายก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นจิตที่ฝังจมอยู่กับกิเลสมาเป็นเวลานานเช่นเดียวกับจิตของพวกเรา ๆ ท่าน ๆ นี้ไม่ผิดกันเลย พุดถึงเรื่องกิเลสก็เป็นกิเลสประเภทเดียวกัน ทำไมท่านสามารถชำระสะสางท่านให้หลุดพ้นไปได้ กลายเป็นสรณะของโลกไม่มีวันจิตจางตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

คำว่า **พุทฺธ สรณํ คจฺฉามิ** นี้ไม่ใช่เพียงพระพุทธเจ้าของเราพระองค์เดียวเท่านั้น ยังหมายถึงพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ที่ได้ตรัสรู้เป็นศาสดาสอนโลกเป็นลำดับมา คำว่า **ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ** ก็คือธรรมเป็นของจริงมาดั้งเดิม ไม่ว่าพระพุทธเจ้าองค์ใดที่จะตรัสรู้หรือค้นพบ ก็ค้นพบพระธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมชาติซึ่งมีอยู่ประจำโลกนี้แล้วโดยสมบูรณ์ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา

คำว่า **สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ที่เรากล่าวถึงพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ก็ไม่ใช่พระสงฆ์ที่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าเพียงองค์ปัจจุบันนี้เท่านั้น ยังหมายถึงพระสงฆ์สาวกทั้งหลาย ที่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ ทุก ๆ พระองค์อีกด้วย และท่านเหล่านี้เมื่อสรุปความลงแล้วล้วนแล้วแต่เกิดในท่ามกลางแห่งมูตรแห่งคูถ คือกิเลสตัณหาอาสวะทำไมท่านสามารถปกปิดหรือชะล้างออกให้สะอาดได้ จนได้เป็นผู้วิเศษวิโสได้ถึงสรณะ

และพวกสัตว์โลกทั้งหลายได้ถือท่านเป็นสรณะ ก็เพราะความพากเพียร ในหลักสำคัญ ท่านกล่าวไว้ก็มี ๔ ข้อ

ฉันทะ คือความพอใจในหน้าที่การงานของตนอันเป็นทางถอดถอนกิเลส สำหรับหน้าที่ของพระเป็นอย่างนั้น และความรู้สึกของพระโดยถูกต้องก็เป็นอย่างนั้น

วิริยะ เพียรเสมอ ไม่ว่าจะกิจนอกการในต้องมีความพากเพียร มีความตั้งใจ

จิตตะ มีความฝักใฝ่ โกล้ชิดกับตนอยู่เสมอคือใจ และหน้าที่การงานเมื่อมีความฝักใฝ่ใคร่ต่อกิจการงานนั้น ๆ อยู่ด้วยความสนใจแล้ว ย่อมเป็นไปด้วยความราบรื่นตั้งงามไม่ค่อยผิดพลาด

วิมังสา เป็นสิ่งสำคัญมากคือดวงปัญญา ต้องมีความรอบคอบทั้งกิจนอกการใน เฉพาะอย่างยิ่งการภาวนา เวลาจะใช้ปัญญาต้องทำให้เต็มเหตุเต็มผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอัตราของสติปัญญาของตนที่มีอยู่มากน้อย และพยายามบำรุงปัญญา คือชอบคิด อ่านไตร่ตรองต่าง ๆ ทั้งภายในนอกภายใน สงเคราะห์เข้าสู่ธรรมคือหลัก **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เพื่อจะถอดถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นของตน อันเป็นตัวกิเลสฝังจมอยู่ภายในจิตใจนี้ให้ออกไปได้ สลายจากจิตใจกลายเป็นอิสระขึ้นมา นี่ธรรมทั้งสี่ข้อนี้เป็นสำคัญมาก

ฉะนั้นท่านนักปฏิบัติทั้งหลายจึงอย่าลืมตัว ให้มีความระมัดระวังตัวอยู่เสมอ อย่าเข้าใจว่ากิเลสกับเราจะชินกัน เช่นเดียวกับไฟชินกับเราไหม อยู่ด้วยกันมากี่ปีก็เดือนตั้งแต่วันเกิดลองเอาไฟนั้นมาจี้เราดูสิร้อนไหม ถ้าจี้เมื่อไรร้อนเมื่อนั้นก็แสดงว่าไฟกับเรานั้นไม่ชินกัน ที่นี้กิเลสกับเราก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นกิเลสประเภทใดย่อมเป็นเหมือนไฟ ถ้าเราจะพิจารณาให้เห็นตามความจริงของกิเลสแล้วต้องเป็นเหมือนไฟ ท่านจึงเรียก **ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา** ไม่เป็นไฟท่านจะเรียกว่าไฟได้อย่างไร

พระพุทธเจ้าไม่ใช่องค์อุตริ ท่านพูดตามหลักความจริง เป็นแต่เพียงว่าเราไม่พิจารณาตามหลักความจริง ปีนเกลียวกับธรรมอยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเข้าศึกกันกับธรรม คือกิเลสของเรานั้นแหละเป็นเข้าศึกกับธรรมโดยเราไม่รู้ตัวและไม่เจตนา ถึงจะ

เจตนาไม่เจตนาก็เป็นกิเลส เช่นเดียวกับไฟเจตนามาจีตัวเอง หรือไม่มีเจตนาไปเหยียบ
มันเข้าก็ร้อนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ความระมัดระวังรักษา อย่าเคยชินกับ
กิเลสทุกประเภทซึ่งเป็นข้าศึกเหมือนกันกับไฟ

อยู่ที่ไหนไม่ว่าเย็นเดินนั่งนอนให้มีความอุตสาห์พยายาม มีความตั้งสติสดุ้ง หน้าที่ของ
เรามีอย่างนี้ เป็นกับตายเราก็มอบไว้กับ พุทฺธ ธมฺม สรณฺ คจฺฉามิ จุดสุดท้ายก็คือจะ
มอบไว้กับความหลุดพ้นจากทุกข์โดยประการทั้งปวงเท่านั้น นี่เป็นงานของเรา เรื่องทุก
สิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรเดือดร้อนนอนครางอะไรเลย จตุปัจจัยไทยทานเป็นมาอย่าง
สมบูรณ์บริบูรณ์ เพราะท่านผู้ใจบุญหวังอนุโมทนาศรัทธา ยินดีกับท่านผู้หวังดีผู้
ประพฤติปฏิบัติอยู่มากอยู่แล้วเวลานี้ไม่บกพร่อง

มันบกพร่องแต่เราที่ตั้งหน้าตั้งตาออกแนวรบต่อกิเลสตัณหาอาสวะ เพื่อจะได้ขงดิบ
ของดีชัยชนะคือชนะกิเลส ออกไปสั่งสอนโลกนั้นสำคัญ ที่ตนสอนตนไม่ได้จะสอนโลก
ได้อย่างไร ตนมีความบกพร่องอย่างไรการสอนโลกก็ต้องบกพร่องอย่างนั้น ตนมีความ
สมบูรณ์เต็มที สอนโลกก็ต้องสมบูรณ์เต็มที เพราะสอนออกมาจากความรู้จริงเห็นจริง
ของตน เรียกว่าวิชาเต็มภูมิธรรมะเต็มใจ การแสดงออกทุกแง่ทุกมุมต้องเป็นอรรถเป็น
ธรรม เป็นแง่ให้คิดให้อ่านให้ไตร่ตรองให้เกิดผลเกิดประโยชน์ได้ทั้งนั้นจึงชื่อว่าธรรม

ธรรมไม่เคยทำความพินาศให้แก่โลกแม้แต่นิดหนึ่งไม่เคยมี นอกจากกิเลสเท่านั้นทำ
ความเดือดร้อนให้แก่โลกแก่เรา เราจึงควรสนใจในจุดนี้ให้มาก ยืนเดินนั่งนอนอย่าเป็น
ผู้ผลอสติ ให้ระมัดระวังสติ สติเป็นสิ่งสำคัญในวงความเพียร ปัญญาจะพิจารณาไป
มากน้อยสติต้องเป็นผู้กำกับเสมอ เราจะเห็นได้เวลาสติปัญญากลมกลืนกันเป็นอันหนึ่ง
อันเดียว นั้นแหละเราจะทราบได้อย่างชัดเจน สติกับปัญญาจะพรากจากกันไม่ได้
เลย

พระพุทฺธเจ้าท่านอัศจรรย์โดยความจริง ธรรมของท่านที่อยู่ในพระทัยก็เป็นธรรมที่
อัศจรรย์โดยหลักธรรมชาติ มาสั่งสอนโลกก็เป็นธรรมอัศจรรย์ แต่พอมาคละเคล้ากับสิ่ง
ไม่อัศจรรย์ สิ่งเหลวไหลโลเล สิ่งสกปรกโสมม ธรรมจึงกลายเป็นเหมือนไม่มีคุณค่า
อะไรเลย เป็นอย่างนั้น เราจึงพยายามทำตัวให้มีคุณค่าสำหรับเป็นภาชนะรับธรรมของ

พระพุทธเจ้าโดยลำดับ ตั้งแต่ขั้นศีล ขั้นสมาธิเป็นขั้น ๆ ปัญญาเป็นภูมิ ๆ จนถึงขั้น
วิมุตติหลุดพ้นด้วยความสัตย์ความจริง จะเป็นผู้อิสระภายในตัวเอง โดยไม่ต้องหาสิ่ง
ใดมาเสกสรรปั้นยอแหละ จะเป็นขึ้นโดยหลักธรรมชาติแห่งธรรมซึ่งเป็นของประเสริฐอยู่
แล้ว ทำไมจิตใจเข้าไปสัมผัสธรรมซึ่งเป็นของประเสริฐอยู่แล้วจะไม่ประเสริฐไปโดย
ลำดับ ๆ มีอย่างเหวอ ต้องประเสริฐ

จิตไม่เคยสงบจิตมีตั้งแต่ความวุ่นวายยุ่งเหยิง เพราะอำนาจของกิเลสก่อวนทับถมโจมตี
ที่อยู่ตลอดเวลา จะหาความสุขความอิสระความแปลกประหลาดมาจากไหน มองไป
ไหนก็เห็นเป็นไฟเป็นไฟเหมือนกันทั้งภายในนอกภายใน หาระสัจจะประเสริฐภายในจิตใจ
ไม่มีเลย โลกมันก็แคบไปหมด อยู่ที่ไหนก็เหมือน ๆ ว่าจะเป็นอย่างเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่ของ
ดีมีอยู่ นี่เพราะความไม่ฉลาดของเรา เพราะฉะนั้นจึงพิศตปัญญาขึ้นให้มีความเฉลียว
ฉลาด ทำจิตให้มีหลักมีเกณฑ์

พูดถึงเรื่องสมาธิ เข้า ถ้ากำหนดให้จิตสงบด้วยวิธีการใด ก็ให้ตั้งหน้าตั้งตามีสติตั้งเอา
กันจริงกันจังให้เห็น นั่นละธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นของจริง พระองค์ทำจริงทำไมเรา
มาทำเล่นเข้ากันได้เหวอ ท่านทำจริงรู้จริง เราทำเล่นก็รู้เล่นนะซึ่งมันรู้ความจริงได้ที่ไหน
มีแต่รู้อย่างของจอมปลอมหลอกอยู่ตลอดเวลา เมื่อทำจริงแล้วต้องปรากฏ สมาธิจะหนี
พ้นจิตนี้ไปไม่ได้ จิตตัวยุ่งเหยิงวุ่นวายนี้แหละ เพราะกิเลสเข้าแทรก กิเลสเข้าทำงาน
กิเลสเข้าเป็นเจ้าของ จึงต้องใช้สติปัญญาศรัทธาความเพียรหมั่นตัวเข้าไปตรงนั้น

มันจะหมั่นไปไหนมันจะยุ่งไปไหนจิตนี้ สติบังคับให้อยู่กับที่ ให้อยู่กับธรรม ให้อยู่กับ
งานที่กำหนดพิจารณาอยู่นั้นโดยถ่ายเดียว เป็นกับตายเวล่ำเวลาไม่ต้องกำหนด
กำหนดเฉพาะความรู้เท่านั้น โลกอันนี้ไม่ให้มีอะไรมาปรากฏในความรู้ ให้มีแต่ความรู้
กับธรรมที่สัมผัสกัน เช่น เราบริกรรมก็ดีหรือกำหนดอานาปานสติ ก็ให้มีเฉพาะนั้นเท่า
นั้น อย่าให้จิตผลัดกันออกไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้เข้ามายุ่งเหยิงวุ่นวาย

นั่นแหละที่จิตมีความเผลอตัวไปเสมอหาความสงบไม่ได้ เพราะจิตนี้เผลอตัวมันไหล
ออกไปข้างนอกโดยที่เราไม่รู้ ถ้าเราตั้งความรู้ไว้เฉพาะว่าโลกนี้ไม่มี ให้ทำความเข้าใจ
อย่างนั้น มีอยู่ก็ตามทั้ง ๆ ที่ธาตุขันธ์นี้เป็นโลก แต่ในขณะที่นี้ไม่ให้ความรู้สึกว่าจะสิ่งเหล่านี้

เป็นโลกนั้นเข้ามาแทรกจิตได้ ให้มีแต่จิตกับธรรมที่กำลังทำงานต่อกันอยู่เท่านั้น แล้วมันจะไปไหน มันต้องสงบได้

นี่เคยทำมาแล้วไม่ใช่มาคอยให้หมู่มิตรฝูงเฉย ๆ โดยไอ้ ๆ อวด ๆ งานทางโลกก็ทำมาเต็มสติกำลังความสามารถ แต่เรายังไม่เคยเห็นงานใดที่เราเคยผ่านมาแล้ว จะเป็นงานหนักหนายิ่งกว่างานฝึกหัดจิต ตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกที่จะให้มีความสงบเย็นใจ เพราะมันยิ่งกว่าลึงกว่าค่างบ่างซะนี่ มันหลุกหลิก ๆ มันดิ้นรนกวัดแกว่งอยู่ตลอดเวลา นี่ละเรื่องของกิเลสเข้าแทรกสิงใจเป็นเจ้าของของใจ

ทีนี้เราจะนำธรรมเข้าไปให้เป็นเจ้าของของจิต ให้เข้าแทรกจิตแทนที่กิเลส จึงต้องได้ใช้ความพยายามกันเต็มเม็ดเต็มหน่วย บางครั้งเอาตายก็ตาย มันจะไปไหนเกิดมาแล้วต้องตาย เขาไม่ได้นั่งสมาธิภาวนาเขาก็ตาย สัตว์ในโลกนี้ตายด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครที่จะเดินเลยป่าช้าไปได้ที่ว่ามันไม่ต้องตาย อยู่ค้ำฟ้าได้หรือโลกอันนี้ นี่จะตายในสนามรบคือการต่อสู้กับกิเลสก็ให้เห็น จะเป็นยังไงให้เห็น ถ้าหากว่าเราไม่ตายก็ให้รู้ นั่นแหละที่มันไม่ตาย จะรู้ขึ้นมาจนได้

ถ้าลงจิตได้หมุนตัวเข้าสู่จุดซึ่งเป็นรวงรังของกิเลสอยู่ในนั้นและธรรมอยู่ในจุดเดียวกันนั้นแล้ว จะไม่พ้นที่กิเลสจะหมอบราบลงไป อย่างน้อยสงบตัวลงไป ให้ธรรมคือความสงบจิตมีความเย็นสว่างกระจ่างแจ้งขึ้นภายในจิตใจ อันเป็นผลที่จะให้เราเกิดความแปลกประหลาดและอัศจรรย์ภายในตัวเอง และเป็นเครื่องเพิ่มศรัทธาความเชื่อความเลื่อมใสในพุทธศาสนา ตลอดถึงมีกำลังทางด้านความ پاکเพียร ความอดความทนทุกแง่ทุกมุม รวมตัวเข้ามาเป็นกำลังเพื่อจะต่อสู้กับกิเลสประเภทต่าง ๆ ให้ได้ชัยชนะไปโดยลำดับ ๆ โดยไม่ต้องสงสัย นี่การทำจริงเป็นอย่างนี้

เวลาจะทำจิตให้เป็นสมาธิ ให้ตั้งหน้าตั้งตาทำเฉพาะสมาธิ อย่าไปสนใจกับเรื่องปัญญาใด ๆ ทั้งนั้นในขณะที่ต้องการความสงบ ให้เป็นความสงบจริง ๆ ท่านเรียกว่าสมณะ หรือเราจะพิจารณาร่างกายขึ้นลงเหมือนกับว่าเทียบกรรมฐาน กรรมฐาน แปลว่า ที่ตั้งแห่งการงานอันเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผู้ต้องการความพ้นทุกข์ ก็คืออาการ ๓๒ นี้ เราจะ

พิจารณาขึ้นพิจารณาลงเที่ยวกรรมฐานอยู่ภายในร่างกายนี้ก็ไม่ผิด ให้อยู่ตรงนี้ก็ได้อาศัยความมีสติ จิตจะพันไปไม่ได้ต้องสงบ นี่เป็นขั้นของสมาธิในเบื้องต้นทำอย่างนี้

ในขั้นของปัญญา เมื่อจิตมีความสงบตัวพอสมควรแล้วจิตก็มีความอึดตัว ไม่หิวโหยกับอารมณ์ต่าง ๆ นำจิตที่มีความสงบอึดตัวนี้ไปพิจารณาในแง่ต่าง ๆ แห่งธรรม เช่น อากาโร ๓๒ ทั้งภายในภายนอกในได้ทั้งนั้น เป็นปฏิภาณก็ตาม เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็ตาม นี่เป็นหลักความจริง คำว่าปฏิภาณใครก็เห็นใครก็รู้จักกันอยู่เพราะมีอยู่กับทุกคนพระพุทธเจ้าไม่ได้โกหก คำโกหกสิ่งโกหกที่เป็นอยู่กับเรานี้ซิ ไม่มีก็หาเรื่องเข้ามา นี่มันปลอมมันแปลง จึงเรียกว่ากิเลสเครื่องจอมปลอม

คนมีที่เหนหาดูให้ดีซิ เอาตามหลักธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าทรงสอน ว่าของสวयของงามอยู่ที่ไหน ของหอมหวานชวนชมอยู่ที่ไหน มันมีแต่ของปฏิภาณโสโครกเต็มเนื้อเต็มตัวเราตั้งแต่ภายนอกเข้าไปสู่ภายในหมดทั้งร่างนี้ เต็มไปด้วยของปฏิภาณโสโครก เต็มไปด้วยกอง **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ตามหลักธรรมท่าน มีที่ตรงไหนที่เป็นไปตามกิเลสที่เราคาดคะเนไปตามว่า อันนั้นสวयอันนี้งาม อันนั้นเรา อันนี้เป็นของเราซึ่งเป็นการปิ่นเกลียวหรือต่อสู้กับธรรมรบกับธรรมเท่านั้น

เรื่องของกิเลสต้องเป็นข้าศึกต่อธรรมเสมอไป ความคิดของเราเป็นเช่นนี้เรียกว่าความคิดที่เป็นข้าศึกต่อธรรม จึงต้องกลับความคิดนี้ให้เข้ามาสู่ธรรมสู่ธรรม คือพิจารณาให้เป็นของปฏิภาณ ให้เห็นตามความจริงแห่งความปฏิภาณนี้ ชื่อว่าเห็นตามเป็นจริง เพราะสิ่งนี้เป็นจริงอย่างนั้น ถ้าพูดถึง **อนิจจัง** คือความแปรสภาพ **ทุกขัง** ความเป็นทุกข์ก็ดี **อนัตตา** สภาพหาตนหาบุคคลไม่ได้ในสิ่งที่ปรากฏตัวหรือรวมตัวอยู่นี้ เป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้น มันก็ไม่มีอะไรที่จะเป็นตนเป็นตัวเป็นสัตว์เป็นบุคคล นี่คือความจริงของธรรม

ถ้าเราพิจารณาเห็นตามนี้แล้วกิเลสก็ต้องหลุดลอยไป ความจอมปลอมต้องหลุดลอยออกไป ๆ มีแต่ความจริงเด่นขึ้นมาตามขั้น เบื้องต้นก็จะเป็นของปฏิภาณเสียก่อน พอเลยจากขั้นปฏิภาณแล้วก็พิจารณาเป็นธาตุก็กลายเป็นธาตุไป เมื่ออันใดก็เป็นอย่างนั้นเป็นธาตุไปหมดแล้ว ใครจะไปหาติดธาตุเอาเลย ๆ อันนั้นงามอันนี้ไม่งาม จะไปสำคัญมัน

หมายจะไปติดมันได้ยังไง ก็มันไม่งามเห็นอยู่ชัด ๆ เหมือนอย่างกอมูตรรกของคุณอยู่ตามถนนหนทางที่เราเดินไป ใครจะกล้าไปเหยียบมัน ก็ทราบอยู่แล้วว่านี่คือกอมูตรรกของคุณ เราเทียบได้อย่างนั้น จิตก็ไม่เข้าไปแตะและไม่เข้าไปเกี่ยว เมื่อได้รู้ตามความจริง เช่นเดียวกับเราได้มองเห็นกอมูตรรกของคุณอยู่ตามถนนแล้วเราก็กดได้ นี่จิตก็กดได้อย่างนั้น

อุบายวิธีนี้เป็นอุบายวิธีถอดเสี้ยนถอดหนามคือกิเลสประเภทต่าง ๆ ที่หลอกให้จิตใจของเราสำคัญมั่นหมายไปตาม แล้วก็ไปเข้าศึกต่อตัวเองหาความสงบสุขไม่ได้ทั้ง ๆ ที่ว่ามาภาวนา มันไม่ได้ภาวนา มันยุ่งไปเฉย ๆ กับเรื่องทั้งหลาย ขณะหนึ่งที่มีสตินั้นเพียงขณะเดียว ขณะที่หาสติไม่ได้และนอกจากนั้นยังให้กิเลสหลุดลากไปตามที่ต่าง ๆ ตามอารมณ์ต่าง ๆ นี่มีสักเท่าไร ๙๕ % เป็นอย่างน้อย แล้วเราจะหาความสงบสุขเย็นใจมาจากที่ไหน เมื่อ ๙๕ % เป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด ๕ % นั้นเป็นเรื่องของธรรมะ จะมีกำลังพอด้านทานกันได้หรือ เราต้องผลิตสติปัญญาขึ้นให้มีเปอร์เซ็นต์สูงโดยลำดับ ๆ

พูดถึงขั้นปัญญาก็เหมือนกันเอาให้จริงให้จัง พิจารณาแยกหน้าแยกหลัง พิจารณาทดสอบตามอุบายวิธีของตนอย่าอยู่เฉย ๆ ในขั้นที่จะควรพิจารณาเป็นปัญญาแล้ว อย่าคอยให้ครูบาอาจารย์มาแนะทุกแง่ทุกมุม ท่านจะแนะให้แต่หลักใหญ่ ๆ เท่านั้น ส่วนแขนงต่าง ๆ ที่เราจะตีแผ่ออกไปด้วยสติปัญญาของเรา หรือกำลังวังชาของเรานั้นเป็นของเรา เราพิจารณาได้มากน้อยเพียงไรก็เป็นสมบัติของเราแท้ นั่นแหละคือสมบัติของเรา

เมื่อพิจารณาลงไปก็เห็นจริง รู้จริง เมื่อรู้จริงตรงไหนถอนสิ่งปลอมออกไป รู้จริงมากน้อยเพียงไรสิ่งจอมปลอมถอนตัวออกไป ๆ รู้จริงหมดทั้งร่างกาย อุปาทานความยึดมั่นถือมั่นสำคัญผิดแต่ก่อนก็ถอนตัวออกไป เพราะตัวจอมปลอมว่าเป็นเราเป็นเขานี้มันถอนตัวออกไป จิตก็ถอนตัวเข้ามา นี่ส่วนร่างกายพิจารณาให้เห็นชัดเจน จะพิจารณาภายนอกก็ตามภายในก็ตามเป็นธรรมด้วยกัน ถ้าพิจารณาเพื่อถอดเพื่อถอนเพื่อรู้แจ้งเห็นจริง ไม่ว่าจะภายนอกไม่ว่าภายในถูกด้วยกันทั้งนั้น เป็นมรรคด้วยกัน นอกจากพิจารณาผิดภายในภายนอกเป็นพิษทั้งนั้น สำคัญอยู่การพิจารณา สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปไป เราใช้ปัญญาพิจารณาตามทางของพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนไว้แล้ว ภายนอกก็ตามภายในก็ตาม เป็นเครื่องถอดถอนกิเลสความกังวลุ่นวายยึดถือได้ทั้งนั้น

เราเองถนัดทั้งภายนอกภายในนั่นแหละ พิจารณาภายในกับภายนอกเอามาเทียบเคียงกันได้ทุกสัดทุกส่วน หาแง่สงสัยไม่ได้แล้ว มันจะไปติดกับอะไรจิตนั่นนะ ที่มันติดก็เพราะมันหลงมันไม่รู้ ถึงท่านสอนว่าอย่างนั้น ๆ มันจะรู้แต่เพียงความจำเฉย ๆ ความจริงมันยังไม่เข้าถึงตัว เพราะฉะนั้นทางภาคปฏิบัติจึงต้องใช้ความจริง คือปฏิบัติจริง ผลปรากฏขึ้นมาเป็นความรู้จริงนั่นแหละที่นี้ เมื่อรู้จริงแล้วก็ปล่อย

ไม่ว่าสิ่งใดรู้จริงแล้วปล่อยวางไปโดยลำดับ เช่นร่างกายอย่างนี้เหมือนกัน รู้แจ้งเห็นจริงอย่างชัดเจน จะว่าเป็นธาตุที่ซึ่งภายในจิตใจ จะว่าเป็นของปฏิกูลโสโครก หรือเป็นไตรลักษณ์ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ซึ่งเสมอกันไปหมดแล้วหาที่แย้งไม่ได้ เป็นความจริงทั้งหมด จิตต้องถอนตัวออกจากอุปาทานความยึดมั่นภายในกายของตนอย่างประจักษ์ใจ ไม่ต้องถามใคร ความยึดมั่นถือมั่นเป็นอย่างไรแต่ก่อนมีโทษอย่างไรบ้าง โทษแห่งความยึดมั่นถือมั่นทำให้หนักหน่วงถ่วงจิตใจลงไปมากน้อยเพียงไร นานเท่าไรเรารู้ เพราะมันกดถ่วงอยู่ตลอดเวลา

เมื่อปัญญาได้พิจารณารู้แจ้งเห็นจริงในธาตุในชั้นนี้ใน **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ของส่วนแห่งร่างกายทุกส่วนได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนแล้วทำไมจิตจะไม่ถอน ต้องถอนตัวออกมาอย่างเด่นชัดทีเดียว หมดอุปาทานความยึดกายถือกาย เพราะพิจารณาเห็นจริงด้วยปัญญาแล้วถอนออกมาหมด เรียกว่าเป็นอิสระไปขั้นหนึ่งแล้ว

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี้เรียกว่าขั้นที่ ๔ เป็นหมวดเป็นกอง แปลว่าหมวดว่ากอง ชั้นละ ๆ นั้น กองเวทนา สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุpekขาเวทนา มีทั้งส่วนร่างกายและจิตใจ สัญญา ความจำได้หมายรู้ สังขาร ความคิดความปรุงในเรื่องต่าง ๆ ทั้งอดีตอนาคต ปัจจุบัน เรียกว่าสังขาร วิญญาณ ความรับทราบในเมื่อสิ่งภายนอกเข้ามาสัมผัส เช่น รูปสัมผัสตา เสียงสัมผัสหู เป็นต้น เมื่อสิ่งนั้นผ่านไปความรับรู้นี้ก็ดับไปพร้อมกัน ท่านเรียกว่าวิญญาณ มันก็มีแต่เพียงอาการอันหนึ่ง ๆ เท่านั้น เอาตนเอาตัวเอาสาระแก่นสารที่ไหนมี

เวทณาก็สักแต่ว่าเวทนา สุขก็สักแต่ว่าสุข ทุกข์ก็สักแต่ว่าทุกข์ เฉย ๆ ก็สักแต่ว่าเฉย ๆ จะเอาจริงเอาจังกับมันได้ยังไง มันเป็นความจริงของมันแต่ละอย่าง ๆ เมื่อได้พิจารณา

ถึงขั้นนี้แล้วใจทำไมจะไม่จริง ใจไปหลงว่าเวทนาเป็นนั่นเวทนาเป็นนี่ เวทนาเป็นข้าศึกตัวเองอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะตัวก็เป็นผู้เสาะแสวงหาสิ่งเหล่านี้มันก็เผาเอาละซิ เมื่อปัญญาได้หยั่งทราบถึงเรื่องเวทนาทั้งสาม สุข ทุกข์ เฉย ๆ ว่าเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** สัญญา สังขาร วิญญาณก็พิจารณาแบบเดียวกันนั้นจนซึ่งถึงใจเต็มที เข้าใจเต็มที เช่นเดียวกับการพิจารณาส่วนร่างกายแล้วจิตก็ต้องถอน หมดความยึดมั่นถือมั่นในรูปร่างทั้งหมด ในเวทนา สุข ทุกข์ เฉย ๆ ทั้งหมดในส่วนร่างกายนี้เว้นแต่ภายในจิตที่ยังไม่สามารถ

เวทนาจิตมี สุข ทุกข์ เฉย ๆ เหมือนกัน สัญญา ความจำได้หมายรู้ สังขาร ความคิด ความปรุงดีชั่ว คิดขึ้นขณะใดก็ดับขณะนั้นเหมือนฟ้าแลบ วิญญาณ เกิดแล้วดับ เกิดเพื่อความดับเท่านั้นไม่ได้เพื่ออื่นใด ไม่เพื่อสาระแก่นสาร ไม่เพื่อสัตว์เพื่อบุคคล เกิดแล้วก็ดับไป ๆ นี่มีสาระที่ตรงไหน เมื่อพิจารณาให้เห็นตามความจริงซึ่งภายในสิ่งเหล่านี้แล้วจิตย่อมถอน ชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถอน ไม่ยึดมั่นถือมั่นในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ภายในจิต จิตเป็นจิต อากาโรเหล่านี้เป็นอาการเหล่านี้ แม้จะอยู่ด้วยกันก็ไม่เหมือนกัน เช่นเดียวกับผู้หญิงผู้ชายที่อยู่ด้วยกันมากน้อยย่อมรู้ได้ชัดว่านั่นคือหญิงนี่คือชาย นี่ย่อมรู้ได้ชัดว่านั่นคือรูป นั่นคือเวทนา นั่นคือสัญญา สังขาร วิญญาณ นี่คือจิต นั่น นี้จะรู้ทางภาคปฏิบัติรู้อย่างนี้ แต่ต้องพิจารณาอย่างที่ว่านี้

เมื่อปล่อยวางในสิ่งเหล่านี้หมดแล้ว ความยึดมั่นในอาการเหล่านี้ก็ไม่มี ทางเดินของกิเลสซึ่งเป็นตัวสำคัญอันฝังอยู่ภายในจิตใจนั้นก็ไม่มี เพราะไม่มีทางเดิน ออกมาทางเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ไม่มี ออกไปทางรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสก็ไม่มี เพราะปัญญาตัดขาดหมดแล้ว เรียกว่าตัดสะพานเข้ามา ตัดเข้ามา ๆ จนถึงตัวของเราคือชั้น ๕ ตัดเข้ามาด้วยปัญญาดังที่ที่ว่านี้ เห็นแจ่มแจ้งชัดเจน จิตทั้งดวงก็มีแต่กิเลสกับจิตเท่านั้น

กิเลสไม่มีอยู่ในรูป ไม่มีอยู่ในเวทนา ไม่มีอยู่ในสัญญา ไม่มีอยู่ในสังขาร ไม่มีอยู่ในวิญญาณ แต่ก่อนมีอยู่ในสิ่งเหล่านี้ มาแทรกมาซ้อนตัวอยู่หมดทุกแห่งทุกมุมเป็นเราเป็นของเราเสียทั้งนั้น พอสติปัญญาไล่ต้อนเข้าไป ๆ หมดแล้วเข้าสู่จิต เมื่อเข้าสู่จิตแล้วการ

ที่จะพิจารณาจิตใจจึงเป็นหน้าที่ของสติปัญญาอีกเช่นเดียวกัน นี่หมดความกังวลในการพิจารณา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่ต้องอาศัยความเกิดความดับของสังขารที่คิด เป็นสาเหตุที่จะต้องหยั่งเข้าสู่ตัวกิเลสอันแท้จริงคืออวิชชา เกิดดับ ๆ รู้ได้อย่างชัดเจน

ที่นี้เมื่อมีแต่ความรู้อันเด่นดวงไม่สับสนกับอาการใดของขันธทั้งห้านี้ เราย่อมจะเห็นได้ชัด รู้จิตก็รู้ได้ชัดเวลานั้น แม้อวิชชาอยู่ในจิตเราก็ไม่เข้าใจว่าเป็นอวิชชา เพราะอวิชชานี้ละเอียดแหลมคมมาก เพราะฉะนั้นผู้บำเพ็ญจิตเข้าไปถึงขั้นนี้ ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์ซึ่งเคยผ่านไปผ่านมาแนะนำ จะไม่เข้าใจเลยว่านี่เป็นกิเลส นี่เป็นอวิชชา จะเห็นว่าเป็นทองทั้งแห่งทั้ง ๆ ที่ทองแก่นั้นแทรกอยู่นั้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยจิตดวงนั้นซึ่งตามหลักธรรมชาติของมันที่เข้าไปรวมตัวอยู่แล้ว ย่อมแสดงความสว่างกระจ่างแจ้ง ความสง่าผ่าเผย ความอัศจรรย์ ทำให้เกิดความอ้อยอิ่งติดใจอยู่ในจิตดวงนั้น นั้นแหละปล่อยอะไรหมดแล้วก็ไปยึดจิต ติดจิตอยู่นั้น นั้นละอุปาทานในจิต เลยเข้าใจว่ามีแต่จิตอย่างเดียว ไม่ได้นึกเลยว่ามีเสื่อไคร่งเสื่อดาวอยู่กับจิตนั้นคืออวิชชา

แม้ขั้นสติปัญญาอัตโนมัติหรือมหาสติมหาปัญญาก็ตาม ยังต้องหลงเพลงของอวิชชาจนได้ เพราะอวิชชาเป็นจอมแห่งไตรภพ ไม่มีกิเลสประเภทใดที่จะแหลมคมละเอียดลออยิ่งกว่าอวิชชา ภายนอกที่มันแสดงออกมาเป็นความโลภ ความโกรธ ความหลงหยาบ ๆ เรายังหลง ไม่หลงโลกทั้งหลายโลกกันไม่ได้ทำไม่ โกรธกันไม่ได้หาอะไร หลงกันหาอะไร ก็เพราะเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้เป็นของจริง เป็นสิ่งที่จะพึงทำ มันจึงปรากฏแสดงอยู่ทั่วโลกทั่วสงสาร ถ้ารู้ตามเป็นจริงแล้วโลกหาอะไร โกรธหาอะไร หลงหาอะไร อันนี้จิตเวลามันหลงจิตมันก็ต้องเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน แต่เป็นความละเอียดสุด จึงต้องใช้ปัญญาพิจารณาธรรมชาติอันนั้น

เช่นเดียวกับพิจารณา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ พิจารณาคลี่คลายดูธรรมชาติ นั้น ดูความเคลื่อนไหว มี ขึ้นชื่อว่าสมมุติแล้วจะละเอียดขนาดไหน ความเคลื่อนไหวซึ่งแสดงเรื่องไตรลักษณ์ย่อมมีเสมอ แต่เป็นส่วนละเอียดตามส่วนของมัน พิจารณาจนกระทั่งเข้าใจได้ชัด ถูกทำลายด้วยสติปัญญาไม่มีเหลือ คำว่าองอาจกล้าหาญ สง่าผ่าเผย สว่างกระจ่างแจ้ง นำอ้อยอิ่งติดใจสลายไปหมดไม่มีสิ่งใดเหลือเลย เหลือแต่

ธรรมชาติที่รู้ ๆ ที่นี้ รู้มันกับรู้ของอวิชาที่ครอบอยู่นั้นผิดกันราวฟ้ากับดิน หินกับเพชร

นั่นแหละเรื่องผลของงานแห่งปฏิบัติทั้งหลายมีผลสุดท้ายคืออันนี้ ได้แก่ความหลุดพ้นหรือการทำลายกิเลสทุกประเภท ซึ่งเป็นเชื้ออันสำคัญพาให้เกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยภพใหญ่ คือธรรมชาติอันนี้แล ที่เกิดในภพน้อยภพใหญ่สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ สุขบ้างทุกข์บ้างนั้น เกี่ยวกับเรื่องวิบากอีก เพราะอวิชาเป็นพื้นฐาน วิบากก็รอกันลงมา กิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม กิเลสก็คืออวิชาพาให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมแล้วก็ได้รับผลของกรรมเป็นวิบาก นั่นละที่พาให้สัตว์ไปเกิดภพน้อยภพใหญ่

คันดูให้ดี เราเป็นนักเกิดแก่เจ็บตายเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย ทำไมจึงให้ท่านนำกรรมเหล่านั้นมาสอนเรา ขนาดนั้นเรายังทราบไม่ได้ เรายังไม่เชื่อท่านเราจะเชื่อใคร ถ้าจะเชื่อเรามันก็จมอยู่อย่างนี้ วันไหนที่จะฟูขึ้น วันไหนที่จะล่องลอยพ้นจากกองทุกข์เพราะอำนาจแห่งความเกิดแก่เจ็บตายนี้ได้เล่าถ้าไม่เชื่อพระพุทธเจ้าจะเชื่อใคร นี่ละให้เชื่อในทางภาคปฏิบัติ

พิจารณาลงไป เราจะเห็นได้ชัดเรื่องกระแสของจิตที่มันเคยพัวพันกับอดีต อนาคต เกี่ยวข้องกับสิ่งใดอันเป็นสื่อเป็นทางที่จะพาให้เกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยภพใหญ่ แม้จะเป็นภพสูงก็ตามก็คือภพคือชาติคือเรื่องของสมมุติ ต้องมีความทุกข์เจ็บป่วยเสมอตามส่วนแห่งภพนั้น ๆ ไม่ใช่ของดี ตัดลงไปขาดสะบั้นลงไปด้วยอำนาจของสติปัญญา จนกระทั่งถึงขาดภายในจิตซึ่งเป็นตัวเชื้อจริง ๆ ได้แก่อวิชา นั่นละเชื้อจริง ๆ อยู่ตรงนั้นเอาให้ขาดสะบั้นลงจากนั้นแล้ว ทำไมจะไม่ทราบว่าตายอีกหรือไม่ตายอีก จะเกิดอีกหรือไม่เกิดทำไมจะไม่ทราบ

พระพุทธเจ้าท่านทราบได้ยังไง ท่านทราบได้อย่างไร ทราบได้ด้วยภาคปฏิบัติ ไม่ได้ทราบด้วยภาคจดจำศึกษาเล่าเรียนมาเฉย ๆ ท่านทราบด้วยภาคปฏิบัติให้รู้จริงเห็นจริงขาดสะบั้นออกหมด ที่นี้ภพไหนจะมาอีก ตัวจะตั้งภพตั้งชาติ ตัวเป็นเชื้ออันสำคัญได้ถูกทำลายลงแล้วโดยสิ้นเชิงเห็นประจักษ์ด้วยปัญญาไม่มีสิ่งใดเหลือแล้ว เหลือแต่ธรรมชาติของจิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ เกิดได้ยังไงแล้วจะดับได้ยังไงรู้เห็นอยู่นั้น จะสูญไปได้ยังไง

รู้ ๆ อยู่นี้สูญไปได้ยังไง หลักธรรมชาตินี้ลบได้ยังไงความจริง ความบริสุทธิ์ก็คือความจริง เราจะไปลบความบริสุทธิ์อันเป็นความจริงของจิตนั้นได้อย่างไร มันจึงเป็นเรื่องงมงาย เป็นเรื่องเก่าหมัดสำหรับพวกเรา เอาให้ถึงจริงซี พระพุทธเจ้าท่านสอนจริงเพราะท่านรู้จริง

สิ่งเหล่านี้ไม่นอกเหนือไปจากจิตของเราทุก ๆ คน เอาลงคั่นให้พบ เมื่อถึงขั้นนั้นแล้วมันหมดเองเรื่องอดีต ปัญหาหมดไป อนาคตที่จะไปเกิดในภพใดชาติใดสูงต่ำขนาดไหน ได้รับความสุขความสบายยังไงเสวยยังไง หมดปัญหา ปัจจุบันก็รู้เท่า ก็รู้เท่าทันอยู่ตลอดเวลา ยึดที่ไหนกิเลสไม่มีแล้วไม่ยึด แม้แต่ความบริสุทธิ์ก็ไม่ยึดตัวเอง เพราะไม่ใช่กิเลส

ถ้ากิเลสอยู่ที่ไหนต้องพาให้ยึดทั้งนั้น มีมากมีน้อยยึดตามมากตามน้อย มีกิเลสมากน้อยเพียงไรพาให้ยึดอยู่ตลอดเวลา แม้ที่สุดมีอยู่ในจิตมันยังต้องยึดจิตจนได้ เมื่อทำลายออกจากจิตนั้นเสียโดยสิ้นเชิงไม่มีสิ่งใดเหลือแล้วก็ไม่มีอะไรที่จะยึด มีแต่ความบริสุทธิ์อย่างเดียวเท่านั้น หากความยึดไม่ได้เพราะไม่มีสิ่งเป็นสาเหตุให้ยึด กิเลสไม่มี นั่นละกิเลสเป็นสาเหตุให้ยึดไม่มี นั่นละรู้ตรงนั้น

นี่ละ **สนทฺธิปฏิภา** ทำท่ายอยู่ตั้งแต่วันพระพุทธเจ้าตรัสรู้ที่แรก สั่งสอนโลกที่แรกมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ธรรมะนี้ไม่เคยล้าสมัย เป็นมัชฌิมาปฏิปทาท่ามกลางนี้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เรียกว่า **สนทฺธิปฏิภา** ผู้ปฏิบัติจะพึงรู้เองเห็นเองเพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่กับตนทุกคน และวิธีการที่จะให้รู้ให้เข้าใจก็ทรงสอนไว้แล้วว่า มัชฌิมาปฏิปทา มีสัมมาทิฏฐิ เป็นต้น สัมมาสมาธิ เป็นที่สุด นี่แก่นแห่งธรรม แก่นแห่งปฏิปทา เอานำมาปฏิบัติ อยู่ที่ไหน ท่านเรียกว่ามรรคทางดำเนินหรือเครื่องแก้ทุกข์ เครื่องประหารประหารกิเลสทั้งหลายก็คือมัชฌิมาปฏิปทานี้เอง

เอาให้จริงให้จัง เราเป็นนักปฏิบัติอย่าให้เสียท่าเสียที่ อย่ามานอนอยู่เฉย ๆ สถานที่เหล่านี้ไม่ใช่โรงเลี้ยงหมู เอาให้จริงให้จัง พระพุทธเจ้าไม่ใช่หัวหน้าเลี้ยงหมูนี้ ศาสนธรรมก็ไม่ใช่อาหารปรนปรือหมู พระองค์ได้ค้นแทบล้มแทบตายจึงพบ มาสั่งสอนโลก เพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งนี้ เอ้า ตามหลักธรรมพระพุทธเจ้า ดำเนินตามนั้นจะเป็นไป

ไหนถ้าไม่เป็นไปตามหลักที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ไม่เป็นอย่างอื่น เอ้า ทำให้จริงให้จัง
ก็แล้วกัน

อยู่ด้วยกันก็ยังไม่เห็นอยู่นี้ เห็นความเชื่อ ๆ ซ้ำ ๆ ความไม่มีสติสติ ออกไปแล้วจะเอา
ความเฉลียวฉลาดแหลมคมมาจากไหน เพราะฉะนั้นจึงต้องดูคำว่ากล่าวกันเรื่อย ๆ พอ
มองเห็นพบเปิดแล้ว เปิดช่องบอกพร้อมให้เห็นแล้ว พอมองเห็นก็ดี พูดออกมาได้ยินก็ดี มี
แต่ช่องบอกพร้อมเสมอ ถ้าหากว่าเป็นนักมวยแล้วตรงนั้นจะตรงที่จะตาย เปิดไว้แล้ว ๆ นี้
ก็กิเลสมันสืบเอา ๆ ย้ำเอาต่อเอา ๆ ในช่องว่าง ว่างเพราะความไม่มีสติ ว่างเพราะ
ความไม่มีปัญญาครอบคอบตัวเอง

กิเลสมันแหลมคม ไม่มีอะไรแหลมคมยิ่งกว่ากิเลสในโลกอันนี้ แต่เมื่อไปครอบผู้ใดแล้ว
ทำคนนั้นให้โง่ ตัวกิเลสนั้นแหลมคม ฉลาดมากที่สุด จึงได้ครองโลกวัฏจักรนี้ เพราะ
อำนาจของกิเลสทั้งนั้นเป็นผู้ครอง เราอย่าเข้าใจว่าอันใดเป็นเจ้าของอำนาจให้ครองโลกวัฏ
จักร คือความเกิดแก่เจ็บตายของสัตว์โลก ถ้าไม่ใช่กิเลสจะเป็นอะไร เราอยากจะทำ
ชาติก็ค้นลงไปหัวใจเราซิ ดังที่กล่าวมาแล้วนี้มันจะทำบั้นที่ตรงนั้น เมื่อกิเลสทุกประเภท
หมดไปจากใจแล้วใครจะมาครอง ไม่มีใครครอง เป็นอิสระเต็มที่ ฉะนั้นขอให้พากันตั้ง
อกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

พูดท้ายเทศน์

ดังที่พูดแล้วนี้กรรมฐาน ๆ สาวกทั้งหลายท่านวิเศษเพราะสร้างหัวใจนะ ไม่ได้วิเศษ
เพราะสร้างบุญสร้างนี้วัดฤดูต่าง ๆ โชว์กันเหมือนบ้า มันเลยบ้าไปแล้ว บ้าไม่ค่อยกก่อ
ความเดือดร้อนแก่คน แต่นี้มันก่อนี่นะ ยุ่งไปหมด ไม่ได้สร้างเลยอยู่ไม่ได้ มันค้นก็ต้อง
ได้เกาเหมือนหมาขี้เรื้อน เจ้าของมีเงินที่ไหน ไม่กว่นบ้านกว่นเมืองเอาอะไรมาสร้าง นั่น
ละมันลอกบ้านลอกเมือง เทียวปอกเทียวลอกไปหมด ไปที่ไหน

บุญญุเขตต์ โลกุตส อะไร เป็นผีแหละไป ใครจะอยากพบอยากเห็นคอยจะเอาหัว
เอาสับนั้นซิ มันดีแล้วเหรอออย่างนั้น ไปที่ไหนไปแบบพระศรี ไปแบบสบาย ทำตัวให้สบาย
ทางด้านจิตใจ กิเลสตัวใดมารบกวนให้จับมันไว้ให้ดี ฟาดให้แหลักไปเลย มันแสดงออก
แง่ใดแง่ที่นอกเหนือจากธรรมไปแล้วมีแต่กิเลสทั้งนั้นแหละ ฟาดมันลงไป ก็เราบวชมาสู่

กิเลสฆ่ากิเลส เราไม่ดูกิเลสที่หัวใจจะดูที่ไหน กิเลสเกิดที่หัวใจให้ดูที่ตรงนี้แล้วค้นหาสาเหตุของมัน ขุดออกมาทั้งรากแก้วรากฝอยจะเหลืออะไร

อย่าอ่อนแอแนะนำปฏิบัติ ต้องทำตัวให้ใหม่อยู่เสมอให้เป็นปัจจุบัน อย่าไปคิดถึงเรื่องความพากเพียรที่จะทำไปข้างหน้า จะเป็นยังไงต่ออย่างไร นั้นละสร้างความท้อใจให้ตัวเอง นั่นก็คือเรื่องอุปายของกิเลส เราทำมาอย่างนั้น ๆ ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ได้รับความลำบาก นั่นเป็นอุปายของกิเลสมันดักหน้าดักหลังให้ไปไม่ได้แล้วติดจมปลักอยู่นั้นแหละ ในวงปัจจุบันมันก็ท้อถอยซีไม่ได้เรื่องได้ราว แล้วจะหาทางออกทางไหนที่นี้ หาทางออกก็เป็นทางออกหากิเลสเสีย ไม่ใช่ทางออกหาธรรม ถ้าไม่ใช่ความกล้าหาญชาญชัยความเอาเป็นเอาตายสู้กับกิเลส นั่นคือทางออกแท้ ตามทางของพระพุทธเจ้าแท้ หาทางออกที่กล่าวมาเหล่านี้มีแต่หาทางออกให้กิเลสสับหัวเอา

เรียนเรื่องหัวใจจบแล้วอะไรจะสบายยิ่งกว่าในโลกอันนี้ เรียนหัวใจให้จบซิ ตัวของทุกข์ก็อยู่ที่หัวใจ กองทุกข์มาจากไหน มาจากกิเลส ฆ่ากิเลสตายแล้วทุกข์จะมาจากไหน มันไม่มีทางเกิด แสนสบาย พุดซ้ำ ๆ ซาก ๆ พุดไม่หยุดไม่ถอย แต่ยังไงก็ไม่ซ้ำซากเหมือนกิเลสเหยียบหัวคนเหยียบหัวพระ อันนี้ไม่ทราบว่าจะซ้ำหรือไม่ซ้ำก็ไม่รู้แหละ กตเวีตลอดเวลา ซ้ำก็พุดเป็นพักเป็นตอน ๆ ว่าซ้ำ แต่กิเลสกตหัวใจนี้ชุกคดอยู่ตลอดเวลา

เอาละที่นี้เลิกกันละนะ มีเท่านั้นละ